

Društvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inštitut: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutro“ izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopis se ne vračaja. — Oglasi po
tarifu.

Naš kraljevski par zopet doma

Nj. Vel. kralj in kraljica sta včeraj dopoldne odpotovala iz Sofije in ob 5. popoldne prispela v Beograd — Bolgarsko prebivalstvo jima je tudi ob slovesu prirejalo ogromne in navdušene ovacije

Sofija, 30. septembra. AA. Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija sta odpotovala dopoldne s svojim spremstvom v Beograd.

Dvorni vlak je krenil s sofijske postaje točno ob 11.30. Od jugoslovenske vladarske dvojice so se prisrčno poslovili Nj. Vel. kralj Boris in kraljica Ivana, Nj. Vis. princ Kiril in princesa Evdoksija ter ogromne množice ljudstva. Meščanstvo, ki se je v gostih spalirjih razvrstilo po ulicah in trgih od dvora do železniške postaje, je viharo pozdravljalo jugoslovski kraljevski par.

Nj. Vel. kralj Aleksander je bil izredno razpoložen in je želel uradnikom jugoslovenskega poslaništva v Sofiji, ko se je od njih poslovil, naj bi njihovo delo za zблиžanje Bolgarske in Jugoslavije rodilo še nove uspehe.

Pred odhodom na postajo so Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija, Nj. Vel. kralj Boris in kraljica Ivana z Nj. Vis. princem Kirilom in princeso Evdoksijo odšli v cerkev sv. Aleksandra Nevškega.

Slovo od jugoslovenske vladarske dvojice je bilo prav tako veličastno in prisrčno kakor njun sprejem. Ogromne množice so napolnile bulvare in trge od dvora do postaje. Poleg meščanov so se prišli posloviti zastopniki patriotskih, človekoljubnih in prosvetnih društev v Sofiji, poleg njih pa so stali dijaki vseh sofijskih šol. Jugoslovenskemu kralju in kraljici so množice frenetično vzklikale in jima prirejale navdušene ovacije.

Na peronu železniške postaje, ki je bila tudi to pot okrašena z zelenjem in zastavami, so bili že pred 10. uro bolgarski šef protokola Stoilov in Georgijev. Kmalu po 10 uri so prispeli jugoslovski ministri dvora Antič, prvi pobočnik jugoslovenskega kralja general Ječmenič, dežurni adjutant general Kostić in drugi člani dvornega spremstva.

Takoj nato je prispe na peron pobočnik Nj. Vel. kralja Borisa general Panev z generalom Gerdzijevim, ki je bil dodeljen Nj. Vel. kralju Aleksandru za njegovega bivanja v Sofiji. Na postajo so nadalje prispeli občinski načelnik Ivanov z občinskimi odborniki, vojni minister general Matev z generali in drugi.

Za temi je prispel na postajo predsednik bolgarske vlade Georgijev s člani bolgarske vlade, bolgarski poslanik v Beogradu Kjuševanov, namestnik predsednika sv. sinoda vidniški mitropolit Neofit in sofijski episkop Stevan, jugoslovski poslanik v Sofiji Cincar-Marković z osebo poslaništva in vojaški odposlanec generalštabni polkovnik Petković.

Pred prihodom Nj. Vel. kralja Aleksandra so se na desni strani pred izhodom na peron postavili zunanji minister Jevtič, minister dvora Antič, prvi pobočnik general Ječmenič in general Kostić kot dežurni pobočnik, bolgarski poslanik v Beogradu Kjuševanov, tajnik kraljeve pisarne Grubešić, ordonancijski oficir kapetan Dogan, osebni tajnik zunanjega ministra Jevtiča dr. Kojič, bolgarski šef protokola Georgijev, člani jugoslovenske kolonije s predsednikom Kostićem in zastopniki tujega in bolgarskega tiska.

Na levi strani ob izhodu na peron so zavzeli svoja mesta predsednik bolgarske vlade Kimon Georgijev, zunanji minister Kosta Batolov, drugi člani bolgarske vlade, mitropolit Neofit, episkop Stevan in bolgarska generaliteta.

Medtem so se v dvorni čakalnici razvrstili predsednik sofijske občine Ivanov z občinskimi odborniki, soproge ministrov, uradniki našega poslaništva s soprogami in drugimi. Med njimi je bila tudi hčerka bivšega bolgarskega poslanika v Beogradu Vakarevkega s cvetjem v roki, ki ga je kasneje izročila Nj. Vel. kraljici Mariji.

Navdušeno vzklikane ogromne množice pred železniško postajo in sviranje jugoslovenske himne, ki jo je zaigrala godba konjeniške kraljeve garde, je napovedalo, da se jugoslovski in bolgarski suvereni približujejo železniški postaji. Spremljala sta jih Vis. princ Kiril in princesa Evdoksija s svojim spremstvom.

Medtem ko je ogromna množica pred postajo zanosno in frenetično vzklikala Nj. Vel. kraljcem je oddelek bolgarskih letalcev letel nizko nad peronom in obsul železniško postajo in progo s cvetjem. Ta prizor bo ostal vsem v neizbrisnem spominu.

Nj. Vel. kralj Aleksander je izstopil in poveljnik častne čete kapetan Karastojanov mu je nato podal raport. Nj. Vel. kralj je zatem poslovil od zastopnikov bolgarskega dvora in bolgarske vlade, od zastopnikov krajevnih oblasti, kakor tudi od dostojanstvenikov, ki so mu bili dodeljeni za njegovega bivanja v Sofiji. Poslovil se je tudi od jugoslovenskega poslaništva v Sofiji Cincar-Markovića. Nato se je s svojim

spremlstvom vrnil v vlak. Pri odhodu vlaka mu je množica priredila nove ovacije. Vladarska dvojica se je pojavila na oknih in ljubeznivo odzdravljala množico z mahanjem rok.

V Caribrodu

Ob 11.20 po našem času je dvorni vlak prispel na železniško postajo v Caribrodu, ki je bila prav tako okrašena z zastavami in zelenjem. Tudi tu je bila zbrana velika množica ljudstva, ki je navdušeno pozdravljala kralja in kraljico. Oba sta se prisrčno zahvaljevala za izraze vdanosti. Prav tako je množica živahno pozdravljala zunanjega ministra Jevtiča, ko se je pojavil ob oknu enega izmed vagonov dvornega vlaka. Ko je vsak obstal in je kralj izstopil iz svojega vagona, mu je podal komendant mesta podpolkovnik Martinović raport. Kralj se je prisrčno pozdravil z njim, s sreškim načelnikom Tanaskovićem, poveljnikom orožništva podpolkovnikom Kostom Jovanovićem in se je pri tej priliki zlasti zanimal za razmere v caribrodskem srezu. Ob tej priliki se je pozdravil tudi s skupino bolgarskih novinarjev, ki so prispeli že prej v Caribrod.

Med tem so odpeli obe bolgarski lokomotivi, ki sta pripeljali dvorni vlak, ter pripeli jugoslovski. Točno ob 11.25 je vlak odpeljal s postaje med burnim pozdravljanjem množice. Kralj in kraljica sta stala ob oknu svojega voza ter ljubeznivo odzdravljala z mahanjem rok.

Ovacije Nj. Vel. kralju v Beogradu

Beograd, 30. septembra. p. Ob povratku iz Sofije po zgodovinskih dogodkih zблиžanja Jugoslavije in Bolgarije je ogromna množica prestolnikaške prebivalstva priredila Nj. Vel. kralju Aleksandru in kraljici Mariji navdušene in spontane manifestacije. Prihod dvornega vlaka so pričakovali že 17. popoldne. V tem času sta prispela na železniško postajo v Topčiderskem parku k sprejemu Nj. Vel. kralja in kraljice knez Pavle in kneginja Olga, člani kraljevske vlade z ministrskim predsednikom Uzunovićem na čelu, odpravnik poslov bolgarskega poslaništva Pečev, člani vojaške in civilne kraljevske hiše, kakor tudi višji uradniki zunanjega ministrstva.

Točno ob 17.10 je dvorni vlak obstal na prvem tiru železniške postaje v Topčiderskem parku. Iz njega je najprej izstopil maršal dvora general Dimitrijevič, takoj za njim pa Nj. Vel. kralj in kraljica s smehljajočima obrazoma in vidno dobro razpoložena. Vsi prisotni so se jima poklonili. Nj. Vel. kralj je pristopil najprej k članom vlade, nato pa se je pozdravil z odpravnikom bolgarskega poslaništva Pečevim in ostalimi. Po pozdravu se je zadržal nekaj trenutkov v razgovoru s predsednikom vlade Nikolo Uzunovićem. Po odhodu s postaje je Nj. Vel. kralj šel v avtomobil s knezom Pavlom, Nj. Vel. kraljica pa v naslednjem s kneginjo Olgo, nakar so se vsi odpeljali v dvorec na Dedinju.

S kraljevskim parom so prispeli tudi zunanji minister Bogoljub Jevtič, dvorna dama gd. Milka Grujić, minister dvora Antič, prvi kraljev adjutant general Ječmenič, maršal dvora general Dimitrijevič, bolgarski poslanik Kjuševanov, tajnik zunanjega ministrstva dr. Slavko Kojič ter ostalo kraljevo spremstvo.

Zunanji minister Bogoljub Jevtič je ostal nekoliko trenutkov v razgovoru s člani vlade, nato pa se je odpeljal v mesto z ministrom za kmetijstvo in svojim namestnikom za časa bivanja v Bolgariji dr. Kojičem. Bolgarski poslanik dr. Kjuševanov se je odpeljal z odpravnikom poslov Pečevim v bolgarsko poslaništvo.

Ko sta se kralj in kraljica vozila s svojim spremstvom skozi Topčiderski park, ki je bil zaradi lepega solčnega dneva poln ljudi vseh slojev, mu je množica prirejala navdušene ovacije. Ljudje so drli proti avtomobilom, mahali s klobuki in robcami ter živahno vzklikali: »Živel kralj! Živela kraljica! Živela Jugoslavija!« Tako je narod še enkrat manifestiral svojo vdanost in ljubezen Nj. Vel. kralju kot vernemu tolmaču narodnih čustev in želja.

Blagoslov pravoslavne cerkve

Sofija, 30. septembra. d. Predsednik sv. sinode bolgarske pravoslavne cerkve Neofit je prejel od patriarha srbske pravoslavne cerkve Varnave iz Sremskih Karlovcev naslednjo brzojavko: Skupno s sestrsko bolgarsko cerkvi-

jo, ki ji načeljuje Vaša Prezvzišenost, pošilja srbska pravoslavna cerkev svoje najtoplejšje molitve k Vsemogočnemu za zdravje in srečo Nj. Vel. naših prevzvišenih vladarjev, za uspeh njihovih temeljnih prizadevanj, za vzpostavitev bratske ljubezni med najbližjimi brati, za kar sta naši sestrski cerkvi tudi sedaj delali. Pošiljam bratske pozdrave Vaši Prezvzišenosti, mitropolit Stevanu, vsem jerarhom bolgarske svete cerkve, sinodu, kleru in bolgarskemu narodu.

Na to brzojavko je predsednik bolgarske sv. sinoda mitropolit Neofit odgovoril z naslednjo brzojavko: Skupno s sv. sinodom se zahvaljujem iz vsega srca Vaši Svetosti za mile pozdrave, poslane meni, prestolnikašemu

metropolitu, jerarhom cerkve, našemu kleru in našemu narodu. Skupno s sestrsko srbsko pravoslavno cerkvijo, ki ji načeljuje Vaša Svetlost, preživlja bolgarska pravoslavna cerkev te dni veliko radost ter pošilja z vzhviženjem tople molitve Vsemogočnemu, da bi Prebližji Car nad carji podaril zdravje, modrost in dolgo življenje Nj. Vel. našim vzhviženim vladarjem ter blagoslovil njihova prizadevanja, da bi se razvila in ucvrstila vera ter ljubezen med obema bratskima narodoma, ki sta določena, da postaneta resnična gospodarja in tvorca miru na Balkanskem polotoku. Najprisrčnejši pozdrav Vaši Svetosti, vsem srbskim pravoslavnim jerarhom, kleru in srbskemu bratskemu narodu.

Komunike o sofijskih dogovorih

Poglobitev gospodarskih stikov in izpopolnitev medsebojnega prometa z otvoritvijo novih prehodov preko meje in spojitvijo železnic

Sofija, 30. septembra. AA. Bolgarska agencija poroča:

Predsednik bolgarske vlade Georgijev, jugoslovski zunanji minister Jevtič in bolgarski zunanji minister Batolov so včeraj nadaljevali razgovore o vprašanjih, o katerih so razpravljali na predčerašnji konferenci v avdijenci pri Nj. Vel. kralju Aleksandru in kralju Borisu.

Ti razgovori, ki so se nanašali na vprašanja obeh držav, kakor tudi na vprašanja njihovega vzajemnega sodelovanja, so se končali v popolni iskrenosti, zaupanju in prijateljskem razpoloženju.

Ministri so z zadovoljstvom ugotovili, da so nedavno sklenjene veterinarske konvencije in trgovinska pogodba rodile odlične sadove, kar dopušča upanje, da se bodo med Jugoslavijo in Bolgarsko razvili najtesnejši gospodarski odnosi.

Da bi se gospodarski stiki med obema sosednjima državama še bolj nospeli in okrepli, so ministri sklenili, da je treba v najkrajšem času otvoriti nove prehodne točke na meji, in sicer eno točko severno, dve točki pa juž-

no od črte Caribrod-Dragoman. Na podlagi tega se obe stranki zavezujejo, da bosta izdali vse potrebne ukrepe za ureditev cest na področju teh novih prehodov.

Ministri so se nadalje sporazumeli, da je treba v zadnjem času že itak omiljene formalnosti potnih listin še bolj poenostaviti in tako olajšati promet in stike med Bolgari in Jugoslovenci, kar bo še bolj pospešilo prijateljske in prisrčne zveze med obema narodoma. Želeč, da okrepi tudi gospodarske stike med obema bratskima in sosednjima narodoma, so ministri sklenili, naj se brez odlašanja prične financirati in tehnična stran vprašanja o spojitvi bolgarskih in jugoslovenskih železniških prog severno in južno od črte Caribrod-Dragoman, zlasti pri Vidinu in Negotinu ter pri Giusevu in Kumanovu.

Ministri so končno podčrtali, da je treba čimprej izdati potrebne ukrepe za okrepitev kulturnih stikov med obema narodoma, ki sta si tako bližnja drug drugemu in ki že leto dni ne nahata iskreno in spontano manifestirati svoja skupna in bratska čustva.

Izjave Kimona Georgijeva

Predsednik bolgarske vlade o potrebi poglobitve medsebojnih odnošajev — Sklenjeni dogovori se bodo takoj izvedli

Sofija, 30. septembra. AA. Popoldne je predsednik bolgarske vlade Kimon Georgijev sprejel jugoslovenske novinarje in jim podal naslednjo izjavo:

Moji vtisi, gospodje, niso zame nič novega. Ker poznam razpoloženje svojega naroda, sem doživel novo priliko v zvezi z obiskom Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljice Marije, ki sta vrnila obisk Nj. Vel. kralja Borisa in kraljice Ivane, da se še enkrat prepričam, da se niti za hip nisem motil o pravem razpoloženju bolgarskega naroda napram bratskemu jugoslovenskemu sosedu.

Nekdo izmed vas je dejal, da je bilo vse izjemno in sijajno, najlepša pa je bila manifestacija pristnih čustev, ki jih je bolgarski narod izkazal suverenum bratskega naroda.

Prav tako me je izredno zadovoljilo, ko sem slišal iz ust samih jugoslovenskih suverenov, zlasti s strani Nj. Vel. kralja Aleksandra, kako so izredno zadovoljni s tem svojim obiskom v Sofiji. Nj. Vel. kralj Aleksander je vedel, da bo naletel na priščen sprejem na Bolgarskem, kar pa je doživel, presega vsa njegova pričakovanja.

S svoje strani pristavljam, da je razpoloženje obeh sosednih narodov, ki sta ga pokazala v priliki obiska Nj. Vel. bolgarskih suverenov v Beogradu ob koncu lanskega leta in med sedanjim obiskom Nj. Vel. jugoslovenskih suverenov v Sofiji še enkrat potrdilo spoznanje o popolnem soglasju in istovetnosti njihovih interesov. To okolnost bodo morali odgovorni voditelji obeh narodov imeti v bodoče vedno pred očmi. Pospeševati bodo morali to upravičeno delo z vso pozornostjo.

V uradnem komuniqueju, ki je izšel dopoldne, so določene točke, kjer hočemo spojitvi naš železniški promet. Posebna bolgarsko-jugoslovenska komisija bo morala razen tega določiti tista obmejna mesta, kjer bodo novi prehodi čez mejo. To bo morala proučiti mešana komisija v najkrajšem času. Nato bo treba urediti ceste tako, da jih bo mogoče zvezati.

Znano je, da so sedaj na vsej jugoslovensko-bolgarski meji samo ena vrata.

namoč Caribrod. Sedaj se je pokazalo, da je ta meja zelo dolga. Obe vladi smatrat, da mora dobiti ta dolga meja več vrat. Zato smo sklenili, da otvorimo nova vrata severno in južno od Caribroda, in sicer ena severno in dve južno od tega kraja.

Predsednika bolgarske vlade so prisotni novinarji vprašali, kakšni so po njegovem mnenju izgledi za bodoče stike med obema sosednjima narodoma.

— Izgledi glede odnošajev med obema narodoma so različni. Okrepitev odnošajev med obema narodoma bo poglobila njune stike in medsebojno zaupanje. Prav tako pa bodo nove prometne zveze pospešile te stike. Na kraju se bo med njima razvilo tako zaupanje, da bosta oba naroda hodila vedno roko v roki in da bodo na ta način nesrečne okolnosti iz preteklih časov med obema narodoma za vedno odstranjene.

— Ali ne obstojajo elementi, ki bi mogli to zблиžanje preprečiti, so ga vprašali.

— Teh elementov absolutno ni. Želim, da bi bil ta sum izrečen bolj jasno in kategorično.

— Ali smatrate zблиževalno politiko, ki jo izvaja vaša vlada, za stabilno?

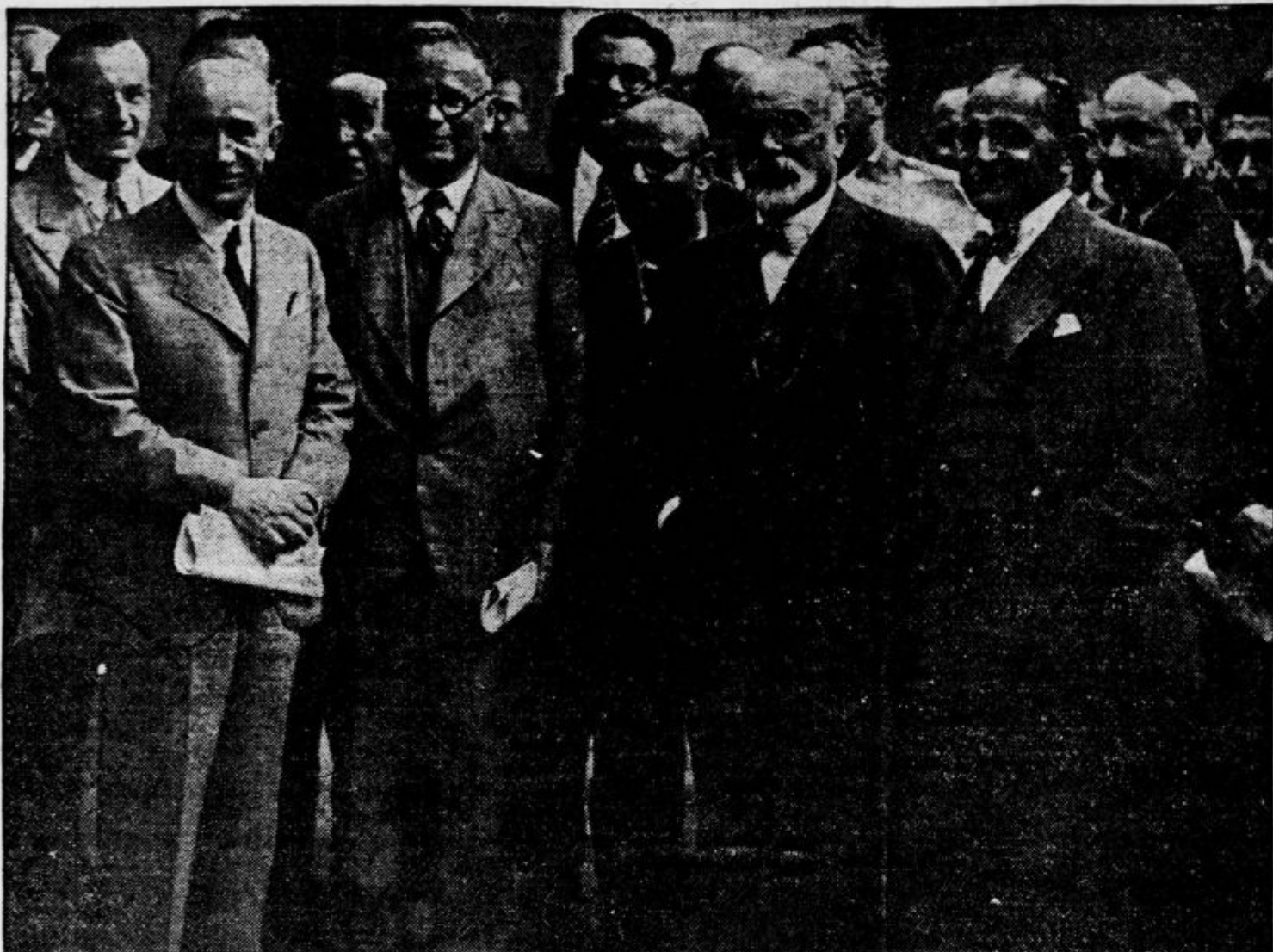
— Ta smer je za nas popolnoma stabilna, ker se nanaša na splošno prepričanje in ker jo potrjuje ves naš narod. Veliko jamestvo za to politiko, ki jo sedaj izvaja bolgarska vlada napram svojim sosedom, je v tem, da morajo sedaj voditelji obeh narodov upoštevati čustva, ki se pojavljajo med obema narodoma. Skrbeti bodo morali, da ta čustva še poglobijo in okrepi. Sploh pa imajo narodi zdrave instinkte. Priznati je treba, da je inteligenca, ki pogostokrat »ustvarja razpoloženje«, tudi pogostokrat pahnila svoj narod na pogrešna pota. Vsi mi, ki hočemo biti predstavniki inteligence obeh narodov, se moramo zavdati vloge, ki so jo inteligenčni krogi pogostokrat igrali v obeh bratskih narodih.

— Ali ste zadovoljni, gospod predsednik, s časopisem obeh držav?

— V splošnem sem vsekakor zadovoljen. Nočem pa tudi prezreti dejstva, da sem bil včasih nezadovoljen. Pogostokrat sem v listih našel mesta, ki niso odgovarjala res-

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Iz ženevske politike

Od leve proti desni gg.: dr. Beneš, Litvinov, Barthou in Politis na zakuski pri ženevskih novinarjih

Vera v Ameriki

Dr. Jesse H. Holmes, profesor modroslovja na vseučilišču Columbia v NewYorku, ki se največji in najslavitejši visoki zavod v Ameriki, je nedavno priobčil razpravo o predmetu »Vera v našem času«, v kateri se je povzpela do naslednjih izjav: »Največja nevarnost za našo vero je v dejstvu, da izražamo svoja verska čustva, vendar ne vedno z besedami pastirskega ljudstva, živčnega pred dvema, tremi tisoči let. Tako n. pr. je psalm »Gospod je moj pastir« petje kmečkih ljudi, ki ne more pridobiti meščanov, ker zahteva poljedelsko znanje. Če hočemo zopet napolniti cerkve in jim s tem tudi zagotoviti materialno osnovo, potem bi za ljudi današnjih časov ta psalm z vsem spoštovanjem nemara tako-le oblikovali:

Gospod je sončna svetloba moji oči, ki mi nosi zdravje ultraviolečnih žarkov;

Gospod je mojega avta prva pot, ki mi pomaga vzpeti se na najstromežji klanec;

Gospod je moj antiseptikum, ki me prepreči brez nevarnosti čez čase nevarnih epidemij;

Gospod je moj dinamo, ki zopet okrepi moje v boju življenja obrabljene baterije...

Poslednji letopis Statističnega urada v Washingtonu beleži 236 samostojnih verskih občeštev v Zedinjenih državah. Med njimi jih je nekaj, ki seveda tvorijo le plašč za dobre poslovne zasebne podjetnike. Za take verske ločine delajo reklamo s tako vneto, kakor kak tvojničar, n. pr. za svojo novo zobno pasto ali sredstvo zoper kurja ošesa. Z največjimi in najbolj nevarnimi sredstvi skušajo obrniti pozornost javnosti na novo versko specialiteto. Pridobitev množice, vseeno za kakšno ceno, to je prvi in edini namen pri njihovi stvari. Evo nekoliko primerov!

Ni še posebno dolgo, ko je v državi Kentucki nastala nova cerkev, ki ima že v več krajih svoje enote. Vsako nedeljo jutraj ob pred poslopjem, v katerem se zbirajo, pojavi skupina moških, ki kažejo razgaljen zgornji del telesa in se dajo obdnevati od množice. Zakaj koža teh moških je kar pokrita s tetoviranjem, ki predstavlja slike iz biblijske zgodovine in je pomembno obrabljeno z neštetimi duhovnimi reki. Med pridigo potem govornik navzoče poziva, da naj si dajo na podoben način okrasiti svoje telo kot znak priznavanja k novi verski obliki in jim hkratu poda celo vrsto primernih črtičev, da si jih ogledajo in izberejo.

George M. Stockdale, župnik metodistovske episkopalne cerkve sv. Jakoba je nedavno v NewYorku priredil petdnevni zračni cirkus, da bi nabral denarja za popravilo božje hiše.

»Kajpada! Ti ga ne poznaš! Kar je lepih viničark, vse so njegove!«

Sonce je že nizko padlo in se je pogrezalo za rumene oblake. Vrhovi gor so gorko sijali, žareli in se spreminjali v pisanih barvah. Trta nad njima je lahno šumela in črno grozdje je od vseh strani sililo k njima in se ponujalo.

»Bratec Marko, sem dejal, da si utočil v sodu vina,« je rekel šumar, ko se je ta vrnil z zlato bučo.

»Ne v sodu, kaj misliš, Matjažek! Tam bi ga rešila Rezika, ampak pri njej bi ga ne mogel nihče rešiti, če bi se izgubil v njen tihni hram!«

»I, gospoda, ali si še nista polomila zob? Kar natakal bom, mogoče vama da vino nove misli!«

Izpraznili so kozarce in postajali zmeraj zgovornejši. Zdaj je oživel Marko in podražil prijatelja Matjažka:

»Torej, kaj je bilo s tvojo Tončko? Ali si jo res ugrabil iz neke vesele hiše?«

»Ali ne veš, kako je bilo, ha-ha,« se je smejal Andrej.

»Tiho bodi o tem,« je branil šumar. »Saj ni nič hudega, saj si dobro mislil! Veš, takrat je bil prijatelj Matjažek sentimentalno navdahnjen, gotovo se ga je preveč natovoril. Pa ga je zmotila neka kranjska Tončka, ki je zašla od črede svojega pastirja, dobrega župnika. Tako dolgo sta govorila in se ljubila, da sta bila oba ginjena in zaljubljena. In proti jutru jo je skrivaj odpeljal iz hiše židovske madame!«

»Kaj boš to pravil, ko ni nič, in ko bi tudi kaj bilo! Presneto da grem, preveč sta neslana in tečna!«

Na letališču se je vzdignilo na tucete letal v zrak, ki so kazala umetne polete in razne akrobacije. Župnik sam se je dal vzdigniti tisoč metrov visoko, viseč na lestvi in vrvi, pri tem pa je imel s pomočjo radija pridigo svojim poslušalcem. Mežnar pa je delal stoje na rokah na krilih letalega letala. Glavna privlačna točka pa je bilo osem mladih, zalih deklet iz cerkvenega zbora, ki so se bile ponudile, da skočijo v višini 2000 metrov s padali iz letala in so pri padanju razvile velike zastave s sliko patrona njihove cerkve!

Tudi pridiga je lahko smešna in šaliva,« je trdil župnik W. A. Frazer iz Plymoutha v državi Wisconsin. Za vsako nedeljo razdeli po svoji fari več tisoč letakov, na katerih objavlja nagrado deset dolarjev vsakemu tistemu, ki se med pridigo v cerkvi ne bo amejal! Malo skromnejši je njegov stanovski tovariš v Selavicku, država Kansas, ki objavlja samo pet dolarjev tistemu, ki more med njegovo pridigo zaspati v cerkvi. Da kažejo razne ameriške cerkve pred službo božjo filmske predstave, zlasti veselice, je že več let nekaj navadnega. Da pa župnik M. Slater v Denverju, država Colorado, celo kabaretnega umetnika nastavi, ki pripoveduje zbrani arenji najnovejše anekdote, bo vsekakor pač višek na tem polju.

Tudi z dobavljanjem raznih reči niso v ameriških božjih hramih kar nič skoparski. Tako je župniku v Bradfordu, država Maine, šinila še nekoliko razumljiva misel v glavo, da razdeli v mrzlem letnem času vsem prišlecom pri vstopu v cerkev zavojček bonbonov zoper kašelj. Župnik v Newportu, drž. Maryland, pa je šel že velik korak naprej. Ker je marsikateri vernik morebiti hud kadilec, ki le nerad pogreša svoje ljube zelišče med službo božjo, ni samo dovolil kaditi v cerkvi, ampak da moškim vernikom kar po pet cigaret brezplačno. Vžigalice in pepelniki so na klonih v zadostni množini. Župnik cerkve sv. Stefana v Whetingu, drž. Virginia, po imenu Elias J. Knoch, ki je po očetu podedoval zraven cerkve ležajočo krmo, dovoljuje celo med pridigo, da prinesejo točaji po-božnim vernikom pijačo vsake vrste, seveda samo za gotov denar.

Pa tudi kar naravnost, neprikrito stavijo cerkev v službo kupčije. Tako ima župnik v Birminghamu, drž. Pensilvanija, vsako nedeljo prižniti pokrito ne z belim platnom nego z reklamnim plakatom in na koncu svoje pridige nikoli ne pozabi z nekolikoimi primernimi besedami obrniti pozornost vernikov na roko, ki jo tisti plakat bvali in oznanja, pa naj si bodo bričke klinje ali najboljša vrsta žganja. Njemu je podoben

»Ne hodi, Matjažek, postoj, Matjažek, prej izpraznimo kupico in si jo spet nalijmo!«

»Vidiš ga, da se je razjezil! Šel je!«

Matija je gledal smehljaje se za njim in spet vprašal:

»In potem, kam jo je odpeljal, praviš?«

»Saj to je špas! Nista prišla, samo do Zidanega mosta! Tam mu je pa izginila in zastoj so bili vsi dobri nameni in poskusi našega Matjažka, da bi spravil na pravo pot izgubljeno ovčico. Seveda je šla nazaj k svoji madame!«

»Kdo bi si mislil, da ga včasih tako prime. Saj je drugače čisto normalen, geveda, ženske zmotijo najbolj pametnega moža.«

»Kajpada, še Marka, ali ne? Saj ti je tudi prijetno v gorah pri vilah, ne ne, saj praviš, da jim ni!«

»Saj jih sam poznaš! Le ena je bila, ki sem včasih mislil, da je drugačna. In tista je bila nesrečna. Napila se je, in v pijanosti so jo dobili dečki.«

»In konec?«

»I kaj, v vodo je šla! Ampak zdaj ne hodi več v vodo, zdaj ni več tiste romantike in so dekleta vsa druga. Kje pa je Matjažek, vraga, da moram za njim!«

Iz gor so odmevali glasni vriski dečkov in nosačev, ki so nosili težke brente grozdja, močno naphanega in mastnega, na široko stiskalnico. Vmes se je slišalo vzklikanje in izzivalen smeh mladih deklet, ki so brale in trgale grozdje. Iz škafov, žetnarjev in raznih posod so vsipale nosačem ali pitarjem zrelo grozdje v brente in pri tem so se šalile z mladimi fanti in se med seboj zgovar-

drug župnik, ki v svojih pridigah vedno omenja, da ima svoj močni lepi glas pripisati edino neki vodi za grgranje; zopet drug župnik pa, ki ima zelo lepe lase, hvali neko znano sredstvo za rast las.

Da prireajo v ameriških cerkvah tudi raznovrstna, za nas čudna tekmovanja, ni prav za prav nič čudnega. Nek župnik v Los Angelesu je svoje farane s tem zadivil, da je pridigo 24 ur brez prenehanja. V neki cerkvi v San Franciscu imajo navado, da nek gotovi dan v letu preberejo hkratu ves novi testament, pri čemer se seve menjavajo srenjski člani, ki imajo dobra pljuča. Ampak, da so v mestni cerkvi v Portlandu, drž. Oregon, izvolili kraljico-lepotic med navzočimi ženskami, pri čemer je gospod župnik lastno-ročno z merilom in šestilom uradoval, da je ugotovil klasične mere kandidatkin, je gotovo tudi za Ameriko nekaj izrednega.

Da znajo biti duhovniki tudi bojevit, je znano, ampak v Ameriki imajo večkrat prav posebne nazore o tem. Tako se je n. pr. zgodilo, da sta oba duhovnika v Jonesu, drž. Arkanasa, sprla in eden, župnik Dale Crow-lex je neko nedeljo vdrl v cerkev svojega nasprotnika in mu z divjim streljanjem motil pridigo. Pridigar Joe Jeffries, ki pa je pozneje postal časnikar, pripoveduje v svojih spominih, da je imel na prižnici vedno pištolo pri roki, da bi brzdal svojo zbrano arenjo, če bi bilo treba.

Patentiran recept za izdelovanje zlata

To ni nobena šala, nego gola resnica, kakor kaže angleški patent št. 306.048, kateri se priporoča vsakomur, kdor hoče izpremeniti železo v čisto zlato. Imetnik tega patenta je Vittorio Volpato, ki podaje sledeče navodilo v ta namen (tukaj močno okrajšano): Vzemite železne ali jeklene opilke in jih podvržite nepretrganemu učinkovanju elektromagneta, ki porablja 75 kilovatov. Potem dajte te opilke, ki se morajo še dalje držati v električni struji, v kopel solne kisline, kjer jih pustite kakih štirideset dni. Fini pesek oboreva zlato in srebro v koloidalni obliki. Nato se žlahtni kovini brez težav in brez truda odločijo iz železa in peska. Kakor se vidi, ta reč ni kar nič težka ali posebna. Kot rečeno, je to angleški patent in potem je vsa reč umljiva, kakor je znamenita ali čudna. Angleški patentni urad namreč v nasprotju s patentnimi uradi drugih držav ugotovi pri patentni prijavi samo novost in se prav nič ne briga, ali je stvar verjetna, res mogoča ali uporabljiva. Tako je n. pr. umljivo, da je v angleških patentnih seznamih najti dokaj primerov, v katerih gre za pernetum mobile.

jale, kateri je bolj fini dečko. Izza robov goric med trsom so gledale proti vrtni lopi, kjer je sedel gospodar z advokatom in šumarjem ter delale vesele dovtipe.

»Glej ga, tistegale s pristrizeno brado, prej mi je pomagal, to bi me rad,« je rekla Lizika in se smejala.

»Ha-ha, ali misliš, da mene ne mara,« je pritaknila še bolj vesela Gelika, okroglo in živo dekle.

»Poglej, zdaj je samo eden tam, tisti doktor iz mesta!«

»Ali ima babo?«

»Mislim, da ne, ali pa!«

»Seveda je nima, kako gleda za nami, ha-ha!«

Stiskale so se med listjem, skrivale se pod trs in kukale proti Andreju, ki je ostal sam za mizo. Izpil je kupico in zaklel.

»Kaj le imata, hudiča, da jih ni nazaj! Ali bi šel za njima? Ne grem, ni vredno, rajši bi šel k deklinam, ki trgajo grozdje, pa me poznajo! Vrag jih vzemi!«

Prižgal si je cigareto.

»Ampak zvečer — kdo bo neki spal pri njej? Najbrž Marko, ta strela! Oh, če bi mu jo mogel speljati! Prekleta Re-zika, čedna pa je!«

Od zidanice sem sta prihajala gospodar in Matjažek in peljala vsak za eno roko viničarko Reziko, ki se je grohotala in vila med njima, živahna in razposajena.

»Izpustita me, prekleta deda,« je kričala, da je letelo skozi ušesa in se je navidez branila, a pri tem se je držala obah kakor klopi.

Švedski princ v Atenah

Švedski princ Gustav je te dni s svojo soprogo, princeso Luizo, obiskal Atene, kjer so ljudske množice visoka gosta navdušeno pozdravljale

Angleški kralj Jurij V. — založnik

Mimo ekribi, ki jih angleškemu kralju povzročajo njegovi indijski in drugi podaniki, se Jurij V. lahko tolaži z zavestjo, da je njegovo založništvo prav procvitajoče podjetje. To vest je doznal svet o priliki civilne pravde, ki jo je angleški kralj imel zoper enega svojih podanikov. Toženec se je namreč predrznil natičiti in razširati seznam naročnikov londonskega telefonskega imenika. Ker je pa ta reč angleška narodna last, so pri patentnem uradu vpisali kot avtorja samega kralja Jurija V. Sodišče je priznalo vse pra-

vice kraljevega založništva in obsejlo plačateljca na običajno globlo pet sto funtov šterlingov. In angleški časniki ugotavljajo s zadovoljstvom, da je delo iz založbe angleškega kralja best seller, to je knjiga, ki se je naj-več prodala.

Nov angleški dominion

V Gibraltarju je vsega skupaj 3390 volilcev in oni so tako narodno zavedni, da zdaj zahtevajo, da naj ta mali košček na koncu španskega polotoka postane dominion kot že toliko drugih. Vložili so petico s 3152 podpisi in prav verjetno je, da bodo dosegli, da postane Gibraltar samostojen dominion.

Voda za krstitev nove princese

Red »Saint Sepulchre« je poklonil soprogi italijanskega prestolonaslednika to dragoceno posodo iz srebra z vodo iz Jordana za krst novorojene princeze Marije Pie

»Kaj pa imata z menoj, boš šel stran z roko!« je zavpila nad Matjažkom.

»Kar sem z njo, v sredo z njo, he, Re-zika, semle sedi, na mojo srčno stran!«

Advokat je hitel potiskati stole vstran in je odrival mizo, da bi ji napravil prostor.

»Tukajle se počitaj!«

»Rajši k meni sedi, tukajle je prostor, v kotu na klopi,« je rekel Matjažek in jo vlekel k sebi.

»Ha-ha, nikar mi je ne raztrgajta,« se je rezgetal gostitelj Marko in gledal ljubosumno, kako se onadva trgata za dekleta.

»Ha-ha-ha, ali me ne pustiš, saj nisem iz cukra,« je vriščala viničarka.

»Zdaj pa le vina na mizo,« je zaklical advokat.

»Že grem ponj, tačas pa roke na klopi!« Marko se je smehljaj in odhajal s praznim litrom.

Pozno ponoči je bila Re-zika v svojem majhnem, nizkem hramu z mladim viničarjem, ki je ves dan nosil polne brente in je dišal po grozdju in mladem vinu.

»Vsi trije bi me bili radi imeli, pa so bili pijani kakor čep,« je pravila in se stiskala k njemu.

»Zakaj si pa šla k njim, ali nisi mogla poslati Gele,« je godrnjal fant in stisnil pest.

»Natolkel te bom!«

»Nikar, Tomažek, saj veš, da sem samo tvoja! Mar mi je za dede!«

Objela ga je okoli pasu in si ga skušala posaditi na kolena, ali on jo je zgrabil za roko, da je zakrčala in ga tukaj izpustila.

»Ali si mi prinesla vina?«

»Tamle je na oknu pod rešetom poln vrč! Ha-ha, gospod je bil pijan, pa je pustil ključ od kleti v ključavnici. Tistega sem ti natočila, kakor onim drugim pijancem.

Bila je vsa razgreta in je veselo pripovedovala, kako so tam v logi pihi, in je eden celo stopil na zimo in prepeval čudne pesmi. Odgrnila je posteljo, vsa nestrpna in trudna.

»Boga zahvali, da si dobila vino, drugače bi bila bita. Saj sem te že dolgo mislil.«

Vzel je vrč z okna, pihnil vanj in ga nagnil na usta. Stal je razkoračen pred posteljo, golorok in opečen od sonca.

»Obrni se malo stran, Tomažek, da ležem. Ali ni dobro vino?«

Vprašujoče ga je pogledala in se smejala.

»Uh, to dolgo piješ, ali si bil tako žejen?«

»Saj nismo dobili ves dan poštene pijače. Samo tisto jabolčnico kisljo pij, gospoda pa vino! Potem pa delaj vso noč!«

Re-zika je zlezla v posteljo in potegnila rjuho do vratu.

Tomažek, jaz že ložim,« je rekla zaspalo.

»Še srajco moram sleči, vsa je mokra od te preklete brozge, ki mi je tekla za vrat. Dekline so mi tako nerodno vsipale grozdje v brente, da se ves cedim.«

Ogrnil si je suknjo in stopil k vratom.

»Zdaj pa grem! Na podu me že čakajo, da preložimo drugokrat, gotovo je bilo v košu za osem polovnjakov grozdja! Re-zika je lahno vzdihnila.

TEDEN DNI FILMA

Willy Fritsch

Truda Marlen

Velika ljubav mladega princa

Willy Fritsch glumi mladega, živahnega kneza Anhaltsko-Dessauškega. Predstavlja se nam v povsem novi vlogi, namreč tudi sam ves nov, čisto drugačen, kakor smo ga bili doslej vajeni. Predstavlja se nam imeniten deček, ki se domala da raje igra, kakor da bi se odpovedal ljubezni do lepe lekarnarjeve hčerke Anke. In lepo Anko glumi Truda Marlenova. Koliko je v tem filmu zgodovine in koliko resnice — to razglabljati je odveč. Film bomo v Ljubljani gledali menda že ta teden. Je ljubko poljudno delo, ki diha polno ljube-

nive, priskrbe veselosti, ki se da sladko uživati — gledati in poslušati. Priporočanje filma je odveč. Kakor se je že pri »Viktorju in Viktoriji« pokazalo, vedo Ljubljanci prav dobro in prav hitro, kaj velja takoj ogledati. Tako bo tudi pri »Veliki ljubavi mladega princa«.

Imena še dveh, treh sodelujočih moramo pa vendar omeniti: Jakob Tiedtke je prijazen apotekar Fose, Paul Hörbiger igra cesarja Leopolda in Ida Wüst kneževno mater — njun razgovor je višek filma, — čista prava umetnost, kabinetna stvaritev.

Pusta žari...

Film, znan po svojem imenu, je bil izveden v Budimpešti. Storjen je bil poizkus, da bi film karakteriziral sodobno Madžarsko. Zaradi precejšnjega obubožanja pač tudi na Madžarskem ni več v modi »bon-ton« razmetavati denar po igralnicah, denar, o katerem madžarski magnati vse do konca vojne niso vedeli in tudi ne izpraševali odkod je.

Wolfgang Albah-Réthy igra ljubince v »Pusta žari...«

Visoka je pesem, o dobrem upravitelju, ki samo na ta način lahko preprečuje gospodarju razmetavanje denarja, da ga sam spravlja lepo na varno... Preiskava... Nazadnje se pa le izkaže, da je zato shranjeval denar, ker je hotel premoženje rešiti simpatični mladi baronesi... Ob takem stanju potem, tudi gospe baronica ne more ubraniti baronesne ročice nečaku gosposki upravitelja.

Pokrajinske slike so zelo lepe, družabne

pa izvrstno režirane in zanimive. V glavni vlogi se izvrstno odrezuje Roza Barsony.

Begunec

»Jaz sem begunec iz kaznilnice« se imenuje avtobiografski roman Roberta Elliota Burnsa. Film, napravljen po njem, je osvojil evropsko publiko. Prizori so pretresljivi, igra glavnega glumca Pavla Nurijsa je zlasti učinkovita. Roman kakor film nam opisujeta nečloveško izvrševanje kazni, ki je še doma marsikod v Zedinjenih državah Amerike, in priče smo tragedije mladega moža, ki je po nedolžnem zasel v stiskalno justice. Obupno se brani, na njegovih straneh sta mesto in dežela, in vendar ga »pravica« zdrobi. Režija filma (Mervyn de Roy) se je potrudila za realistično oblikovanje prizorov, zlasti tam, kjer nam hoče predočiti muke polno življenje kaznenec, uklenjenih v taborišču. Nadalje spremljamo beguna z vso pozornostjo na begu, pri zasledovanju in v pogubi. Kaznjencev beg je silna reportaža, da strmino in nam zastaja diha. Ni dvoma, tudi v Ljubljani bo krepki film razmaja živce in postal senzacija dneva.

Sloviti igralec Pavel Wegener se po zgledu raznih drugih izkušenih igralcev uveljavlja kot režiser

Iz akvaristovske torbe Jesen v vodah

Na sveže zelenih tratah nežni vijoličasti podleski, brez listov, brez plašča, ki bi ga ravno sedaj v ohlajajočem se ozračju najbolj potrebovali. V jarkih in potokih, kjer je že umrlo mnogo poletnih rastlin, leži obilo odpadlega listja vodom zvestih spremljevalcev, jelš in vrb. Vode se na videz neobljudene, zlasti kar se tiče manjših ribic. Vse to nas prepričuje, da je priromala v deželo v pisano haljo odeta jesen. Sodeč po vsem, kar smo dotlej opazili, nam je naklonjena; mila je in prijazna, kakor da bi nam hotela olajšati slovo od lepih poletnih časov. V toplejših vodah našega Barja in v bajerjih, ki jih obseva opoldansko toplo sonce, se pa prikazujejo tudi še sedaj manjše ribice, tik ob plitki vodi ali v njej, ogrevajoč in spominjajoč se nedavnih časov, ko je mrgolelo od majhnih ličink in živalic, s katerimi so se do siteda najedle. Sedaj je pa večina manjših ličink že zapustila vodo in po prelevitvi sfrčala v poletno ali pa v zgodnjo jesensko jutro. Ličinke, katere se pa še niso prelevile, se pa potikajo med rastlinami ali pa na blatnem dnu in si bodo pri nadaljnjem padcu vodne temperature poskušale kotiček za prezimovanje.

Ko objemajo sončni žarki rumeno rdeče grmičevje ob obali, vidimo od daleč majhne prozorne oblačke, ki plavajo nad grmičevjem, nemirno se premikajoč semtertja, navzgor in navzdol. To so jate komarjev, ki so jih letošnja deževja in nato sledeči sončni dnevi obilno proizvajali. V mesecu kimovcu je bilo še nič koliko njih ličink v stojiščih vodah. Komarji se zelo naglo razmnožujejo. Samice, ki so gotovo za vsa bitja na kopnem največja nadlega, ker zbadajo neumljeno, polagajo 200 do 300 jajčec na plavajoče hste vodnih rastlin, a v dveh dneh se izležejo iz njih majhne ličinke, ki plavajo navadno tik pod gladino, vsrkavač z zadkom atmosferični zrak. Če jih pa karkoli vznemiri, zapuste z naglim zakrivljanjem in stegovanjem tele. Voda vodno gladino. V teku desetih dni se preleve v komarje in zlete na bližnje grmovje, na drevesa in rastline. Ena sama samica se ponaša kakor pramamca četrte generacije z milijonitimi potomci. Rod komarjev torej ne bo kmalu izumrl, kajti dokler bo dovolj presne in slane vode, mi je obstanek zajamčen. Sicer so pa ličinke komarjev koristne, ker požro za časa svojega bivanja v vodi nič koliko mikroskopskih, boleznih povzročujočih bitij, a poleg tega se hranijo z njimi naše ribice. Ko bodo nastopili hladnejši dnevi, se bodo komarji poskušali v toline in špranje na drevesih in ob obali, kjer bodo čakali do pomladi.

Ravno tako, kakor komarji na kopnem, se bodo zaradi pomanjkanja podali v luknje in v zatišja ob obali, ali se pa celo zarili v blato manjši krapovci, večji si pa poiščejo globoka mesta in kotanje. Pozimi so največji zaspanci izmed naših krapovcev koreselj, čitkija, krap in lenj, ki so, če jih dvigneš v mrzli zimi iz blata, skoro da otrpli. Najdlje potrebujejo, da pridejo k zavesti, koreselj in čitkija, ostale ribice se pa, dasi zarite v blato, dokaj hitro zdravijo. Srce utripa ribam v ohlajajoči vodi čim dalje manj. Dočim iznaša število srčnih utripov (srce rib je v vratu) v poletju 20 do 30 v minuti, se zniža pozimi pri nekaterih zimo prespavajočih ribah na štiri utripe na minuto. Pogosto najdemo ribe, ki so zmrznjene tako, da bi jih lahko prelomili kakor kos leda. Ko se pa pomla, di le polagoma, stal, pa oziroma, Nedogmni čudeži narave!

V akvarijih, ki so v nezakurjenih sobah, zmrzne voda tudi čisto, torej 2 do 3 cm debelo plast, kar pa ne škoduje ne našim ribicam ne akvarijem s kovinastim ograjem. Mnogi mislijo, da more led razgnati akvarije, kar pa ni točno. Še manj so pa v nevarnosti vrtni akvariji, zaradi česar je nepotrebno prenašati ribe iz vrtnih akvarijev v posode po hišah. Vse naše ribe vključno zlatih ribic preneso brez skode za zdrave nižje temperature. S premešanjem rib si napravimo mnogo dela brez koristi. Tako sta akvarista gg. Aleš in Zlatnik, a tudi drugi akvaristi, pustila preteko zimo ribice v svojih vrtnih ribogojnicah. Dovolj je napraviti v led luknjo, da si pomirimo vest in da se prepričamo, če ni voda zmrznela do tal. Na — hudih mrazov je naša dežela redko deležna, zaradi česar ne preti ribicam v dovolj globokih vrtnih ribogojnicah nobena nevarnost.

O. S.

Ali si že član „Vodnikov družbe“?

Žena v sodobnem svetu

Ukrajinska žena v preteklosti in sedanjosti

Ukrajinska pisateljica in novinarka Marija Omeljčenkova, ki je o počitnicah predavala pod okriljem beograjskega in zagrebškega »Društva univerzitetno izobraženih žensk«, je v četrtki govorila tudi v ljubljanskem »Splošnem ženskem društvu«. Orisala nam je položaj in delo ukrajinske žene v luči stoletij ter nas seznanila s socialnimi, književnimi in društvenimi predstavnicami 40 milijonskega ukrajinskega naroda, ki nam je poleg maloštevilnih Lužičkih Srbov najmanj znano slovansko plemo. Predavateljica je čitala predavanje v slovenskem jeziku, začela in zaključila pa ga je ukrajinsko ter nam tako dala priliko slišati mehko ukrajinsko »movac«. S prirčnim nastopom si je takoj pridobila simpatije številnih poslušalk; iskrene, odprte in končne zahvalne besede ge. Govekarjeve so bile obenem tudi izraz odkritnega priznanja predavateljici in poklon visoki kulturi ter živi delavnosti ukrajinskega žentstva.

Poročila o stališču in vlogi ukrajinske žene v splošnem življenju so v zelo skopem obsegu ohranjena v starih letopisih. Po zapiskih arabskih geografov in zgodovinarjev, ki so se že v IX. stoletju srečevali z ukrajinskimi trgovci, so bile ukrajinske žene »orožene«, vsaka je imela na prsih tučnóž, na vratu pa je nosila srebrne ali zlate obroče. Po tem nakitju so cenili bogastvo njenega moža-trgovca. Ukrajinka je uživala v družini in javnosti dostojen ugled. Imela je svoje lastno premoženje, često se je odlikovala tudi v državnem življenju. Predavateljica je navedla lepo vrsto knežinj, ki so v močvirni bolezni ali po njej smrti same upravljale državo. Kot graditeljice samostanov so imele žene tudi vplivno vlogo v cerkvenem in prosvetnem življenju. Zakonik samostojnega ukrajinskega kneza Jaroslava Modrega iz 11. st. jasno slika pravni položaj žene: med možem in ženo ni pravnih meja, tudi sodstvo ima za oba isto merilo, o varstvu nad ženo ni govora, njeno osebno imetje ostane tudi v zakonu in družini njena last, le otroci so dediči materinega imetja. Vdova ima prav tako vse pravice: njena dola je njena last, po možu ji pripade del zapuščine, ona deli imovino, loči sinove itd. Ta pravni način je veljal tudi med nižjimi razredi. Stari Ukrajinci so imeli sužnje, ki se v brezpravnosti niso razlikovali po spolu. Nprestane vojne med knezi so množile nižji razred in žena je morala skupno z možem tlačaniti bojarjem, slajta pa je skrbela tudi za izobrazbo svojih ženi in nekatere so se proslavile kot prevajalke knjižnih spisov iz grščine. Ko se je v 16. stoletju tudi na Ukrajini širilo prosvetno versko gibanje, se je pridružilo protestantskemu in katoliškemu »pokretu« več žena kakor mož. Tatarski napadi so rodili novi tip bojevitke ukrajinske žene, ki je branila pred njimi svojo zemljo ali pa se je kakor zapadni klativitezi razbojniško potikala po gozdovih in napadala gradove in potnike.

Spričo poniževalnega in nepravilnega vladanja slajta je nastalo med tlačnim ljudstvom gibanje, ki je v obliki kosažstva stopilo v bran za svoje socialno, versko in narodno pravo. Poleg moža kozaka nastopa

z orožjem v roki tudi žena kozakinja. Najtemnejša stran v zgodovini ukrajinske žene je turško suženjstvo v haremu, dasi se je nekaj plemkinj povzpelo celo do mesta sultanice (Roksolana, žena sultana Solimana, in Marija, žena Osmana III.).

Ko je prišla Ukrajina pod moskovsko in poljsko vladu, se je tudi položaj žene izpremenil. Zgodovinski viri beležijo, da je bilo na Ukrajini 50% žena pismenih že v tisti dobi, ko se na moskovskem dvoru carjevi svetovalci niti podpisati niso znali. Poslej pa se je ukrajinska inteligenca v borbi za službe povečini odtujila rodnemu jeziku in le na deželi je Ukrajinka še gojila svoj materinski jezik, narodne običaje, nošo in obrt. Ko se je koncem 19. stoletja zopet začelo kulturno in narodno gibanje med Ukrajinci, je tudi žena stopila v ospredje in najnovejša kulturna zgodovina beleži lepo število pisateljic, socialnih delavk in političark. Prvi ukrajinski pisatelj Mariji Markovič (pseudonim Marko Vovčak) so sledile odlične zastopnice ukrajinskega peresa: Gana Barvinok, Olga Kosačeva (psev. Olena Pilička), ki je pred kratkim umrla v Kijevu kot članica ukr. naučne akademije, njena hčerka Lesja Ukrajinka, katere dela so prevedena v nemščino, angleščino in vse slovanske jezike (razen v slovenščino) ter Ludmila Staricka-Cernjakovska. Med številnimi galskimi Ukrajinci je že v avstrijski dobi delovala Natalija Kobrinska kot pionirka ženskega gibanja. Danes pa so odlične ukrajinske kulturne delavke na Poljskem: Olena Ksilevska in Milena Rudnicka, članici poljskega parlamenta, pedagoginja Konstantina Malicka, Ana Pavlik ter pesnica Uljana Kravienko. V Pragi živi emigrantka Zofija Rusova, ki je kljub svojim 90 letom še vedno voditeljica ukr. žen. emigracije na Češkem. V rumunski Bukovini živi popularna ukr. pisateljica Olga Kobiljanska, v Podkarpatski Rusiji na Čehoslovskem pa Irena Nevicka. V sovjetski, t. j. Veliki Ukrajini najbolj slove pesnici Galina Zariliva, Ludmila Sevcenko in sociologinja Katrija Gruševska.

Ukrajinke izdajajo več časopisov; na Poljskem: Zinoča dola, Nova Hata, Seljanska gospodinja; v Bukovini: Samostojna Dumka; v Kanadi: Zinoči svet, Zinka robitnica; na Veliki Ukrajini: Seljanka. Po vojni so prevzele vodstvo ukrajinskega ženskega gibanja galske Ukrajinke. Njihov »Sojus Ukrajinek« ima zvezo z vsemi ukrajinskimi žen. združenji po svetu, le z velikoukrajinskimi je nemore imeti. Letošnje počitnice je imel sozuj krasno uspel kongres v Stanislavovu in je združil zastopnice Ukrajink z vseh delov sveta. Najvažnejša in najmočnejša točka programa je bilo vprašanje kmetijske žene in simbolično povečevanje kmetijskega dela v godbi, teledanih nastopih in narodnih nošah.

Ob zaključku predavanja je Omeljčenkova pozivala navzoče k skupnemu slovanskemu ženskemu delu, k medsebojnemu zbliževanju na podlagi razumevanja sedanjih kulturnih potreb in pozebe temnih zgodovinskih dob, ki so si jih drug drugemu povzročala bratska slovanska plemenita.

P. H.

Gospe! Ali želite vložiti nekaj dinarjev za sebe?

Kakšna razlika za tako malo denarja!

Nekoliko dinarjev — ne mnogo — ali dovolj za odlično preobrat v Vašem življenju! Dandanes ves svet teži za tem, da bi bil mlad — mlad — vedno mlad! Filmska zvezda izgubi 75% svoje plače, če je videti stara. Ona izgubi že 50% takoj ko začne veneti njena polt. Dr. Stejskal, profesor dunajskega vseučilišča je pridobil od mladih živali čudovito polepševalno snov imenovano Biocel, ki hrani in naglo pomlajuje kožo. Rezultat poizkusa hranjenja kože, ki ga je napravil dr. Stejskal, je bil ta, da so gube pri ženah od 55 do 72 let v roku od šestih tednov popolnoma izginile. (Glej popolno poročilo v Dunajskem Medicinskem Listu). Čestitokrat se v osemih urah doseže presenetljiva izprememba polti, ravno kakor da bi dobro nahranili ostaradano in onemogo ženo. Prva stvar, ki jo možki opazi na Vaši pojavi, je

Vaša polt. Če je polt grda, Vas morda drugič niti ne pogleda. Neka mlada revna deklica brez dote, ki se je poročila z milijonarjem, pravi, da ne ve, če bi jo bil njen mož sploh kedaj opazil med toliko množico mladih in lepih deklet, če ne bi bila njena polt prekrasna.

Ta važna olepšujoča snov, odkrita od dr. Stejskala, se nahaja sedaj v kremi Tokalon rožnate barve. Treba jo je uporabljati zvečer pred spanjem. Ona hrani in pomlajuje Vašo kožo, dokler Vi spita. Kremi Tokalon bele barve (ne masno) pa je treba uporabljati zjutraj. Ona vsebuje svežo smetano in izčiščeno oljčno olje. Ona bo hranila Vašo kožo ves dan. Vsebuje pa tudi snovi za krepčanje, ki zožujejo razširjene žilnice, belijo kožo ter jo napravijo svežo in čvrsto.

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5.— v poštinih znakah za poštino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug., Odio 9—T, Zagreb, Praška ulica 6.

TREPALNICE, OBRVI

naglo porastejo s pomočjo preparata »AZIJATSKI SOK«. Obrvi postanejo goste, trepalnice dolge in svilene. Din 40.— »WIBRA« ima enake lastnosti, obenem pa potemnjuje. Din 50.— »BLESCOCI SIJAJA«, ognjevitost, svežost in polnost izraza daje očem »DIAMANT«. Zajamčeno neškodljivo! vo! Din 50.— Za porast las in zoper prhljaj nenadkriljiv je »BALSAM«. Din 35.— Originalne Schröder-Schenke razpustilja »Omnia«, oddelek J/7, Zagreb, Gundulićeva ulica 8/1. Poština pri plačilu v naprej Din 7.— po povzetju Din 14.—

Zahtevajte brezplačno ilustriran katalog!

Vabimo Vas k nakupu v najcenejši oblačnici A. Prockor, šv. Petra cesta 14. 123

Kdo te najbolje pripravi za pisarno delo? Tečaj za stenotipiste Pouk v strojeopisju, stenografiji, knjižgovodstvu, urgovskem računanju, računalništvu, sed. vs. od 2. oktobra. Šolnina mesečno Din 120. Ravnateljica: Dneva in večerni tečaj. Trgovski inštitut v Ljubljani — Križevski trg 11. 371-4

Rudolf Debevec

posestnik in bivši načelnik Meščanske korporacije v Kamniku

Pogreb pokojnika se bo vršil iz hiše žalosti, Kamnik, Majstrova ulica št. 10, v torek dne 2. oktobra 1934 ob štirih popoldne na pokopališču na Žalah.

Pokojnika priporočamo v tiho molitev.

Kamnik, dne 30. septembra 1934.

Franja, žena — Božo, sin — Nada, hčerka — Hana Lenček, sestra, ter vse ostalo sorodstvo.